

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผล การอภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะดังนี้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาวัฒนธรรม และอิทธิพลวัฒนธรรม
2. เพื่อศึกษาวิถีชีวิตวัฒนธรรมอาหารมุสลิม และวิถีชีวิตของวัฒนธรรมมุสลิมต่อสังคมมุสลิมในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสตูล
3. เพื่อศึกษาอิทธิพลวัฒนธรรมอาหารมุสลิม ต่อสังคมมุสลิมในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสตูล

ความสำคัญ และประโยชน์ที่จะได้รับ

1. ทราบถึงวัฒนธรรม และอิทธิพลวัฒนธรรม
2. ทราบถึงวิถีชีวิตวัฒนธรรมอาหารมุสลิม และวิถีชีวิตของวัฒนธรรมมุสลิมต่อสังคมมุสลิมในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสตูล
3. ทราบถึงอิทธิพลของวัฒนธรรมอาหารมุสลิม ต่อสังคมมุสลิมในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสตูล
4. ผลการวิจัยสามารถใช้เป็นองค์ความรู้ ในการเรียนการสอนวัฒนธรรมอาหารมุสลิม และวัฒนธรรมมุสลิม
5. ผลการวิจัยเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานราชการ ในการพัฒนาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสตูล
6. ผลการวิจัยสามารถใช้เป็นประโยชน์ ในการศึกษาลู่ทางต่อการประกอบธุรกิจ ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสตูล และเขตใกล้เคียง

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “อิทธิพลของวัฒนธรรมอาหารต่อสังคมมุสลิมในเขต อำเภอเมือง จังหวัดสตูล” ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยคือ ชาวมุสลิมที่อาศัยอยู่ในบริเวณอำเภอเมือง จังหวัดสตูล ซึ่งอาศัยอยู่ใน 12 ตำบล 70 หมู่บ้าน 1 เทศบาลเมือง และ 1 เทศบาลตำบล ซึ่งประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม คิดเป็นร้อยละ 74.10

กลุ่มตัวอย่าง การได้มาของกลุ่มตัวอย่างจากประชากรที่มีความเป็นตัวแทนที่ดี โดยมีวิธีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Selection) ที่ใช้ในการเก็บข้อมูลคือ อาจารย์ จำนวน 5 ราย ได้แก่ อาจารย์แผนกภาษาอาหรับ หรืออาจารย์ที่จบการศึกษาจากประเทศอาหรับ ครูสอนวิชาภาษาอาหรับ จำนวน 10 ราย ได้แก่ ครูสอนภาษาอาหรับ หรือจบการศึกษาจากประเทศอาหรับ ผู้นำมุสลิม จำนวน 10 ราย ได้แก่ คณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดสตูล

2. แบบแผนการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) รวบรวมข้อมูลจากเอกสาร และการสัมภาษณ์แบบเจาะจง (Purposive Random Sampling) อาศัยการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analytical Method)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1. ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสัมภาษณ์ เกี่ยวกับอิทธิพลของวัฒนธรรมอาหรับต่อสังคมมุสลิมในเขต อำเภอเมือง จังหวัดสตูล

แบบสัมภาษณ์ ซึ่งแบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของผู้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 เป็นข้อคำถามอย่างเจาะลึก เกี่ยวกับอิทธิพลของวัฒนธรรมอาหรับต่อสังคมมุสลิมในเขตอำเภอ จังหวัดสตูล ใน 3 ด้าน ได้แก่ ภาษา การแต่งกาย และอาหาร

3.2 การสร้างเครื่องมือ

3.2.1 ศึกษาวิธีการสร้างเครื่องมือแบบสัมภาษณ์

3.2.2 จัดทำแบบสัมภาษณ์ โดยกำหนดขอบเขตคำถามให้เกี่ยวกับการศึกษาอิทธิพลวัฒนธรรมอาหรับต่อสังคมในเขตอำเภอ จังหวัดสตูล จากนั้นผู้วิจัยสร้างเครื่องมือตามขอบเขต

3.2.3 แบบสัมภาษณ์ที่สร้างนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง และเหมาะสม รับฟังข้อเสนอแนะ เพื่อปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

3.2.4 นำแบบสัมภาษณ์ที่ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ขอความเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษา จากนั้นนำเสนอไปทดลองใช้กับ ประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง 1 คน เพื่อความเชื่อมั่นแบบสัมภาษณ์

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดขั้นตอน และแนวทางในการเก็บรวบรวมข้อมูลในส่วนต่างๆ ตามขั้นตอนต่างๆ ไว้ดังนี้

3.3.1 การศึกษารวบรวมข้อมูลจากตำรา เอกสาร และงานวิจัย

3.3.1.1 การเก็บข้อมูลที่เป็นตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมอาหรับจากแหล่งเอกสารต่างๆ

3.3.1.2 ทบทวนตำราอธิบายอัลกรุอัน ในบทที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาการวิจัย ซึ่งได้ถูกบันทึกไว้โดยนักอธิบายอัลกรุอัน เช่น ตัฟซีร์อิบนุกะษีร์ ตัฟซีร์อัลกรุฎีบี เป็นต้น

3.3.1.3 ทบทวนตำราอัลหะดีษ ในบทที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย ซึ่งได้ถูกบันทึกไว้โดยนักบันทึกหะดีษ เช่น เศาะหีหมุสลิม เศาะหีหุคอรีย์ เป็นต้น

3.3.1.4 รวบรวมเอกสารที่เป็นแหล่งข้อมูลหลัก และแหล่งข้อมูลรองจากหอสมุดต่างๆ เช่น หอสมุดจอห์นเอฟเคนเนดี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (วิทยาเขตปัตตานี) หอสมุดวิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (วิทยาเขตปัตตานี) หอสมุดประจำจังหวัดสตูล ข้อมูลจากพิพิธภัณฑ์ของจังหวัดสตูล และข้อมูลจากอิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ ฐานข้อมูลออนไลน์ อาทิเช่น PDF เป็นต้น และเว็บไซต์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

3.3.2 การศึกษาภาคสนาม

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยทำเรื่องขอหนังสือรับรอง และหนังสือแนะนำตัวจากภาควิชาอิสลามศึกษาถึงกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเก็บรวบรวมจากสัมภาษณ์ทั้งหมด เพื่อนำมาดำเนิน การศึกษา วิเคราะห์ และสังเคราะห์

3.3.3 การจัดทำกระทำของข้อมูล

3.3.3.1 นำข้อมูลที่รวบรวมได้จากแหล่งเอกสารต่างๆ มาศึกษา และสรุป สารสำคัญตามขอบเขตที่กำหนดไว้

3.3.3.2 นำข้อมูลจากการสัมภาษณ์ที่จัดบันทึก และบันทึกเสียง ถอดข้อความด้วยวิธีสรุปสารสำคัญตามขอบเขตด้านเนื้อหาที่กำหนดไว้

3.3.3.3 นำข้อมูลตามข้อ ก. และข้อ ข. มาตรวจสอบความสมบูรณ์ และเก็บข้อมูลเพิ่มเติมในส่วนที่ยังไม่สมบูรณ์

3.3.3.4 นำข้อมูลตามข้อ ก. และข้อ ข. มาศึกษาตามขอบเขตด้านเนื้อหา

3.3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลมี 2 รูปแบบ

3.3.4.1 ศึกษาเนื้อความจากตำราหนังสือ เอกสารต่างๆ วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมอาหาร และมลายูสตูล เพื่อให้ได้เนื้อหาครบถ้วน โดยหลักการคัดเลือกเอกสารที่เชื่อถือได้ ที่มีความสมบูรณ์ต่อมาศึกษาวัตถุประสงค์ เพื่อให้ทราบขอบเขตเนื้อหา แล้วกำหนดวัตถุประสงค์ในการวิเคราะห์ เช่น เพื่อแยกแยะรายละเอียดของ เนื้อหา เพื่อจัดลำดับเนื้อหา เพื่อให้ทราบความสัมพันธ์ของเนื้อหา และทำการวิเคราะห์เนื้อหา

3.3.4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลภาคสนามโดยใช้วิธีการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analytical Method)

5.1 สรุปผลการวิจัย

การวิจัยอิทธิพลของวัฒนธรรมอาหารต่อสังคมมุสลิมในเขต อำเภอเมือง จังหวัดสตูล เพื่อศึกษาวิถีชีวิตวัฒนธรรมอาหาร และวิถีชีวิตของชาวมุสลิมในเขตอำเภอเมืองจังหวัดสตูล เพื่อศึกษาอิทธิพลวัฒนธรรมอาหารต่อสังคมมุสลิมในเขต อำเภอเมืองจังหวัดสตูล

วัตถุประสงค์ที่ 1 จากการศึกษาค้นคว้าจากตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงเอกสารพบว่า นิยามความหมายของวัฒนธรรม หมายถึง ผลงานที่มนุษย์สร้างขึ้นนอกเหนือจากธรรมชาติ ดังนั้นวัฒนธรรมอาจเป็นทั้งแนวคิด ทักษะคติ มโนคติ ความรู้ ค่านิยม ประเพณี ความเชื่อ ตลอดจนการกระทำต่างๆ ที่เกิดจากการเรียนรู้ของมนุษย์ และการถ่ายทอดต่อกันมาของสังคม วัฒนธรรมจึงไม่เป็นเพียงวัตถุ ฉะนั้นสังคมที่ต่างกันย่อมมีวัฒนธรรมที่ต่างกัน บุคคลอยู่ในวัฒนธรรมใดก็จะปฏิบัติตามวัฒนธรรมนั้น วัฒนธรรมเป็นวิถีชีวิต หรือแบบแผนในการดำเนินชีวิตของมนุษย์ สังคมวัฒนธรรมจึงไม่จำเป็นต้องเหมือนกันทุกประเทศ และไม่ถือว่าวัฒนธรรมของใครดีกว่าของใคร

วัฒนธรรมที่ปรากฏ ในแต่ละสังคมมีลักษณะที่สำคัญคือ ความหลากหลายทางวัฒนธรรม เมื่อมีวัฒนธรรมที่แปลกปลอมสู่สังคมหนึ่ง เอกลักษณะทางวัฒนธรรมของสังคมนั้น ก็อาจจะเลื่องลือได้ ทั้งนี้คุณค่าที่สำคัญของวัฒนธรรม คือ ความหลากหลาย เมื่อมีแนวคิด ในเรื่องความหลากหลายของวัฒนธรรม ในแต่ละสังคมจึงต้องรักษาเอกลักษณ์ของตนไว้ ในขณะที่เดียวกันก็ต้องปรับปรุง พัฒนาวัฒนธรรมของตนให้เจริญงอกงาม เหตุนี้จึงทำให้แต่ละสังคมมีการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมซึ่งกัน และกัน ดังนั้นการส่งเสริมความเจริญทางด้านวัฒนธรรมจึงต้องดำเนินไปพร้อมกับการรักษาวัฒนธรรมอันเป็นเอกลักษณ์ของสังคมไว้ด้วย

ประเภทของวัฒนธรรมแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ ประการแรก วัฒนธรรมทางวัตถุ (Material Culture) ซึ่งเกิดจากความคิดของมนุษย์ของมนุษย์ เช่น อาคารบ้านเรือน สิ่งก่อสร้างต่างๆ ศิลปกรรมประติมากรรม ตลอดจนสิ่งของเครื่องใช้ต่างๆ ซึ่งใช้เป็นประจำทุกวัน ประการที่สอง วัฒนธรรมทางจิตใจ หรือที่ไม่เกี่ยวกับวัตถุ (Non Material Culture) ได้แก่ วัฒนธรรมที่เป็นสัญลักษณ์ และจับต้องไม่ได้ เช่น ภาษาพูด ระบบความเชื่อ ขนบธรรมเนียมประเพณี และกิริยามารยาท

ลักษณะของวัฒนธรรมมี 4 ประการดังนี้ ประการแรก จะต้องมีการสะสมหมายถึง จะต้องมีการมีทุนเดิมอยู่ก่อนแล้วจะสะสมทุนนั้นให้เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ และประการที่สอง วัฒนธรรมต้องมีการปรับปรุงหมายถึง ต้องรู้จักตัดแปลง และปรับปรุงส่วนที่บกพร่องอยู่ให้เหมาะสมและถูกต้อง ประการที่สาม จะต้องมีการถ่ายทอดคือ ทำให้วัฒนธรรมนั้นๆ แพร่หลายในวงกว้าง ประการที่สี่ มีการอบรมสั่งสอนให้ผู้อื่นหรือชนรุ่นหลังได้สืบทอดต่อไป

การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมที่เกิดขึ้น ก็จำเป็นต้องศึกษาทั้งด้านสังคม และวัฒนธรรม เพราะไม่ใช่เพียงว่าทั้งสองเรื่องมีอิทธิพลต่อกันและกันเท่านั้น แต่ความสัมพันธ์ระหว่างระบบทั้งสองก็ซับซ้อนการรวมแนวความคิดทางสังคม และวัฒนธรรมทั้งสองอย่างเข้าไว้ด้วยกันจึงเป็นเรื่องจำเป็น เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และวัฒนธรรมรวมเอาการเปลี่ยนแปลงในวิธีการที่มนุษย์ใช้เพื่อให้บรรลุถึงความต้องการของเขาการเปลี่ยนแปลงในด้านหนึ่งย่อมขึ้นอยู่กับ การเปลี่ยนแปลงในด้านอื่นๆ

วัฒนธรรมอิสลามเป็นวิถีในการดำเนินชีวิตของชาวมุสลิมซึ่งตั้งอยู่บนพื้นฐานของหลักศรัทธา บทบัญญัติ หรือคำสอนที่มาจากคัมภีร์อัลกุรอาน และสุนนะฮ์ของท่านศาสนทูตมุฮัมมัด ﷺ ดังนั้นมุสลิมจึงไม่สามารถแยกวิถีชีวิตของตนเองออกจากอิสลามได้ เนื่องจากศาสนาอิสลามมีลักษณะ และวัฒนธรรมที่เรียกว่า วัฒนธรรมทางวัตถุ และจิตใจให้เป็นไปตามกรอบของอิสลาม ดังนั้นในทุกๆ แง่มุมของวิถีชีวิตมุสลิมตั้งแต่การเดิน การนั่ง การนอนตลอดจนการเมือง การปกครอง การศึกษา การแพทย์ เศรษฐกิจ อุตสาหกรรมจะถูกกำหนดด้วยคำว่าอิสลามทั้งสิ้น

นิยามความหมายของการยืมภาษาคือ การที่ภาษาหนึ่งรับเอาลักษณะใดก็ตามจากอีกภาษาหนึ่งเข้ามาใช้จนกลายเป็นลักษณะของตนเอง ซึ่งลักษณะที่มีการยืมมีทั้งด้านเสียง พยัญชนะ สระ วรรณยุกต์ ทำนองเสียง เสียงเน้นหนัก คำทุกประเภท โดยเฉพาะคำหลัก เช่น นาม กริยา และลักษณะทางไวยากรณ์ เช่น การแสดงพหูพจน์ และหน่วยสร้างต่างๆ เช่น ประโยค กรรมวาจก เป็นต้น การยืมคำเกิดขึ้นภายใต้สภาวะของการสัมผัส และการสัมผัสภาษาเกิดจากความต่อเนื่องทางภูมิศาสตร์ หรือความใกล้ชิดของกลุ่มชนในสังคมที่พูดภาษาต่างกัน

ประเภทของคำยืม แบ่งออกเป็นสามประเภทคือ ประการแรก คำยืมทับศัพท์ ประการที่สอง คำยืมปน ประการที่สาม คำยืมแปล

ปัจจัยที่ก่อให้เกิดการยืมคำ คือ ทางด้านเชื้อชาติ สัญชาติ หรือจากการแต่งงาน ทางด้านภูมิศาสตร์ ทางด้านธุรกิจการค้า ทางด้านศาสนา และทางด้านเทคโนโลยีสมัยใหม่ทางการศึกษา วิทยาการ และเครื่องมือ

วัฒนธรรมการแต่งกาย เกิดจากสภาพภูมิอากาศ ศัตรูทางธรรมชาติ หน้าที่การงาน วัฒนธรรม และขนบธรรมเนียมประเพณี ศาสนา และความเชื่อความดีความงามในเพศตรงกันข้าม ฐานะทางเศรษฐกิจ

วัฒนธรรมอาหาร คือ แบบแผนการดำเนินชีวิตทางการบริโภคอาหาร ซึ่งประกอบไปด้วย ความรู้ ความเชื่อ ค่านิยม ตลอดจนวิธีการต่างๆ ที่เกิดจากการประดิษฐ์คิดค้น สร้างหรือทำขึ้นที่เกี่ยวกับอาหาร ซึ่งบุคคลได้เรียนรู้ และรับถ่ายทอดต่อกันกับมาจากรุ่นหนึ่งอีกรุ่นหนึ่ง

วัตถุประสงค์ที่ 2 จากการศึกษาค้นคว้าจากตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงเอกสารพบว่า นิยามความหมายของอาหารับถูกจำกัดขอบเขตเฉพาะผู้ที่อาศัยอยู่ในคาบสมุทรอาหรับ และพื้นที่ทางตะวันออกของประเทศอียิปต์เท่านั้น ซึ่งอันที่จริงในปัจจุบันชาวอาหรับมีอยู่กระจัดกระจายตามพื้นที่ต่างๆ นอกเหนือจากคาบสมุทรอาหรับ อาทิเช่น แอฟริกาเหนือ และหมู่เกาะโคโมโรสในมหาสมุทรอินเดีย เป็นต้น ซึ่งเป็นผลมาจากการขยายดินแดนของราชวงศ์ต่างๆ ในอดีตฉะนั้นในปัจจุบันคำว่าอาหรับจึงหมายถึง ผู้ที่ใช้ภาษาอาหรับเป็นภาษาแม่ มีสำนึกในความเป็นอาหรับ ไม่ว่าจะอาศัยอยู่ที่ใดก็ตาม

คาบสมุทรอาหรับออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ เขตโซดเขา (Arabia Petraea) เขตอุดมสมบูรณ์ (Arabia Felix) และเขตทะเลทราย (Arabia Deserta) แม้พื้นที่ของคาบสมุทรอาหรับส่วน

ใหญ่เป็นทะเลทราย ก็ไม่ได้เป็นทะเลทรายที่ปราศจากน้ำ หรือการเพาะปลูก เพราะสิ่งที่สามารถสังเกตเห็นก็คือ มีพื้นที่ราบลุ่มสลับกับหุบเขาอยู่ ซึ่งเป็นพื้นที่ๆ เหมาะสำหรับการเกษตร เลี้ยงปศุสัตว์ และการตั้งถิ่นฐาน

ความเชื่อ และศาสนาของชาวอาหรับ เริ่มแรกก่อนการนับถือศาสนาอิสลามนั้น เป็นความเชื่อแบบสัญลักษณ์นิยม (Totemism) คือ การใช้สัตว์ พืช หรือ วัตถุ เป็นสัญลักษณ์ประจำเผ่า พร้อมกับเคารพนับถือสิ่งเหล่านั้น และเชื่อว่ามันจะปกป้องคุ้มครอง และให้ความช่วยเหลือพวกเขาได้ ในยามที่ประสบความทุกข์ยาก หรือภัยพิบัติ ซึ่งหากสัญลักษณ์ประจำเผ่าเป็นสัตว์ พวกเขาจะปล่อยและไม่ยุ่งเกี่ยวกับมัน และหากเป็นพืชพวกเขาจะไม่ตัด หรือนำมาเป็นอาหาร นอกจากจะประสบภัยแล้งอย่างหนัก

วัฒนธรรมท้องถิ่นอาหรับ แบ่งออกเป็น 3 ประเภทคือ ชาวเมือง (ชนชั้นสูงที่อยู่ในเมือง) ชาวนา (ชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในชนบท หรือตามโอเอซิส (Oasis) และชาวเบดูอินที่มีอาชีพเลี้ยงสัตว์ ไม่มีที่อยู่อาศัยเป็นหลักแหล่ง แต่เดินทางเร่ร่อนไปในทะเลทราย เพื่อหาแหล่งน้ำ และทุ่งหญ้าให้แก่ฝูงสัตว์ของตน วิถีการดำรงชีวิตของประชาชนตั้งแต่ครั้งโบราณจนถึงปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงไม่มากนัก ถึงแม้ประเทศมีการพัฒนาไปสู่ความทันสมัย วิถีชีวิตของชนทั้ง สามประเภท มีความเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กันอย่างไม่เหนียวแน่น แต่ก็ต้องอาศัยพึ่งพาซึ่งกันและกัน วิถีชีวิตแบบดั้งเดิมของชนพื้นเมืองท้องถิ่น สามารถอธิบายได้จากวิถีการดำเนินชีวิต และการประกอบอาชีพที่สำคัญ

รูปแบบที่อยู่อาศัย บนคาบสมุทรอาหรับมีสามลักษณะด้วยกันคือ กระจอมของชาวเบดูอิน กระท่อมของชาวชนบท และบ้านปูนของชาวเมือง

ภาษาอาหรับเป็นภาษาในตระกูลภาษาเซมิติก (Semitic) หรือแอฟโรเอเชียติก (Afroasiatic) เป็นภาษาที่มีผู้พูดมากที่สุดภาษาหนึ่งของโลก ประมาณกว่า 206 ล้านคน ภาษาอาหรับแบ่งออกเป็นสำเนียงถิ่นต่างๆ ดังนี้ 1. ภาษาอาหรับถิ่นอิญาซ และนัจด์ รวมถึงภาษาถิ่นย่อยที่ใช้พูดในอิญาซ นัจด์ และเยเมน 2. ภาษาอาหรับถิ่นซีเรีย รวมถึงภาษาถิ่นย่อยที่ใช้พูดในซีเรีย เลบานอน ปาเลสไตน์ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือของจอร์แดน 3. ภาษาอาหรับถิ่นอิรัก รวมถึงภาษาถิ่นย่อยต่างๆ ที่ใช้พูดในอิรัก 4. ภาษาอาหรับถิ่นอียิปต์ รวมถึงภาษาถิ่นย่อยที่ใช้พูดในอียิปต์กับซูดาน 5 ภาษาอาหรับถิ่นโมร็อกโก รวมถึงภาษาถิ่นย่อยที่ใช้พูดในทางตอนเหนือของทวีปแอฟริกา

ต้นกำเนิดอักษรโบราณ คือ อักษรยูการิติก (Ugaritic) ของพวกโพนีเซียน ซึ่งถือเป็นกลุ่มแรกที่ประดิษฐ์อักษรเซมิติก

อักษรอาหรับ พัฒนามาจากอักษรรูปภาพ ต่อมาเป็นสัญลักษณ์แทนความหมาย ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของอักษรอาหรับ อักษรอาหรับได้แก่ อักษรแบบกุฟิก อักษรแบบนัสค อักษรแบบมุฮัก ก็อก อักษรแบบร็อยหานีย์ อักษรแบบเตากี อักษรแบบบรุกอะฮ อักษรแบบซุลูซ อักษรแบบมัมธรีบีย หรืออันตะลุซีย อักษรแบบฟารีซี อักษรแบบตุฆร้อ หรือตุฆร

การแต่งกายของชาวอาหรับ มีพัฒนาการตามการเปลี่ยนแปลงของราชวงศ์อุมัยยะฮ และอับบาซียะฮ อิสลามในยุคแรกจะสวมเครื่องแต่งกายด้วย เสื้อยาวผ่าด้านหน้าโดยตลอด และคาดด้วยเข็มขัดหนัง เสื้อคลุมทำจากขนอูฐกางเกงขนาดพอดีตัวยาวประมาณหน้าแข้ง ประกอบด้วย

หมวก สำหรับสวมก่อนพันทับด้วยผ้า และผ้าพันศีรษะ การแต่งกายของสตรีอาหรับ จะสวมกางเกงยาว เสื้อแขนยาวผ่าคอ แล้วสวมทับด้วยเสื้อมวย และผ้าคลุมพันศีรษะเหลือไว้ส่วนของใบหน้า และใช้ชายผ้าที่เหลือพันรอบต้นคอ จนกระทั่งในยุคของราชวงศ์อับบาซียะฮ์ กระแสของวัฒนธรรมเปอร์เซีย เข้ามามีบทบาทเหนือวัฒนธรรมอาหรับยุคนี้เครื่องแต่งกายแบบเปอร์เซียได้กลายมาเป็นชุดประจำราชสำนักของราชวงศ์อับบาซียะฮ์วัฒนธรรมการพันศีรษะชาวอาหรับได้ถือปฏิบัติสืบทอดมาจากบรรพบุรุษ ในอิรักได้มีการประกาศห้ามถอดผ้าพันศีรษะ ในช่วงประกอบพิธีฮัจญ์ มีการกำหนดให้ใช้ผ้าพันศีรษะสีดำในงานพิธี และงานฉลองต่างๆที่มีเคาะลีฟะฮ์เข้าร่วมเนื่องจากสีดำเป็นสีประจำราชวงศ์อับบาซียะฮ์ ดังนั้นในการแต่งกายเคาะลีฟะฮ์ จะสวมหมวก และพันทับด้วยผ้าสีดำ

อาหารตะวันออกกลาง เป็นอาหารที่ได้รับอิทธิพลจากแหล่งอารยธรรมใหญ่สามแหล่งคือ เปอร์เซีย อาหรับ และออตโตมาน ลักษณะเด่นของอาหารตะวันออกกลางได้แก่ เนื้อสัตว์ ผัก ได้แก่ ถั่วชนิดต่างๆ มะเขือ แตงกวา กระเจี๊ยบเขียว และแป้งข้าวสาลี และข้าว นิยมปรุงแต่งอาหารด้วยหญ้าฝรั่น เครื่องเทศนานาชนิด น้ำกุหลาบ และขมิ้น

อาหารในมือต่างๆ อาหารเช้า ผลไม้รวม เสิร์ฟกับโยเกิร์ตหรือน้ำผึ้ง ถั่วบดผสมน้ำมะนาว และน้ำมันมะกอก เสิร์ฟกับผักสด และผักดอง ซุปถั่วสโตล์อาหรับ ขนมปังอาหรับ น้ำผลไม้คั้นสดได้แก่ น้ำส้ม น้ำเกรฟฟรุต, น้ำแตงโม หรือน้ำสับปะรด และกาแฟ อาหารกลางวัน และอาหารเย็น อาหารทั้ง 2 มื้อนี้มีลักษณะคล้ายคลึง จะนิยมนำเนื้อไก่ เกะ หรือแพะมาย่าง และราดด้วยซอสที่ทำจากถั่ว และเครื่องเทศชนิดต่างๆ รวมถึงปลา ของหวาน คือ ขนมประเภทแป้งอบราดน้ำผึ้ง และโรยด้วยถั่ว

อาหารอาหรับได้แก่ Kabsa (ซาอุดีอาระเบีย) ถั่วบดผสมน้ำมะนาว และน้ำมันมะกอก เสิร์ฟกับผักสด และผักดอง และข้าวหวมก มีข้าวหวมกไก่ และแพะ ข้าวหอมด้วยหญ้าฝรั่นจากอิหร่าน

วิถีชีวิตของชาวมุสลิมมลายูสตูล อำเภอเมืองสตูลเป็นอำเภอ ซึ่งเป็นที่ตั้งที่ทำการของรัฐบาล ที่สำคัญของจังหวัดสตูลตั้งนั้นประวัติความเป็นมาของอำเภอเมืองสตูล จึงมีความเกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์จังหวัดสตูลเริ่มตั้งแต่ตั้งเมืองสตูลเป็นต้นมา

ก่อนปี พ.ศ. 2356 สตูลเคยเป็นตำบลหนึ่งของเมืองไทรบุรีเรียกว่า “มุเก็มสโตย” หมายถึง ตำบลสะทอน เมื่อปี พ.ศ. 2452 รัฐบาลยกเมืองไทรบุรี กลับคืน ตรังวานู และปะลิสให้กับประเทศอังกฤษ เพื่อแลกกับสิทธิสภาพนอกอาณาเขต จนกระทั่งทำให้สตูลได้แยกออกจากมณฑลไทรบุรีไปรวมกับมณฑลภูเก็ต และต่อมาในปี พ.ศ. 2468 ไปขึ้นกับมณฑลนครศรีธรรมราชต่อมาในปี พ.ศ. 2475 รัฐบาลไทยได้เปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นระบอบประชาธิปไตย จึงได้ยกฐานะเมืองสตูลขึ้นเป็นจังหวัดเรียกว่า “จังหวัดสตูล”

ส่วนในด้านความสัมพันธ์ระหว่างเมืองไทรบุรีกับเมืองสตูล ตามหลักฐานทางประวัติศาสตร์ เมืองสตูลเป็นมุเก็ม หรือตำบลหนึ่งของเมืองไทรบุรีมาก่อน ตั้งอยู่ทางตอนเหนือของมุเก็มเปอร์ลิส ที่มีทิวเขาสันกาลาศิริกั้นไว้ ดังนั้นเมืองสตูลจึงมีความสัมพันธ์ทางประวัติศาสตร์กับเมือง

ไทรบุรีมาตลอด และชุมชนที่มีความเจริญมาก่อนเมืองสตูลคือ ละงู ดังนั้น ในสิบเมืองนั้น ละงูเป็นเมืองหนึ่งที่ได้รับการกล่าวถึง

อำเภอเมืองสตูล เป็นอำเภอหนึ่งของจังหวัดสตูลที่ประกอบไปด้วยตำบลต่างๆ 12 ตำบล ได้แก่ ตำบลพิมาน ตำบลเกตรี ตำบลเกาะสาหร่าย ตำบลคลองขุดตำบลควนขัน ตำบลควนโพธิ์ ตำบลเจ๊ะบิลัง ตำบลฉลุง ตำบลตำมะลัง ตำบลบ้านควน ตำบลปยู และตำบลตันหยงโป

วัฒนธรรมชาวมุสลิมมลายูสตูลสภาพสังคมของจังหวัดสตูล มีลักษณะพิเศษแตกต่างจากจังหวัดอื่นๆ กล่าวคือ เป็นสังคมสองวัฒนธรรม ได้แก่ วัฒนธรรมไทยมุสลิม และไทยพุทธ บางอย่างก็ผสมผสานกันจนยาก ที่จะชี้ชัดได้ว่า เป็นวัฒนธรรมของกลุ่มใด ดังเช่น การทำขนมในโอกาสเทศกาลต่างๆ ของไทยมุสลิม และไทยพุทธ ส่วนใหญ่ จะทำขนมชนิดเดียวกัน แม้แต่วัฒนธรรมการแต่งกาย ก็มีส่วนคล้ายคลึงกัน ต่างจากจังหวัดยะลา ปัตตานี และนราธิวาสที่มีประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลามเหมือนกับสตูล แต่วัฒนธรรมไทยมุสลิม และไทยพุทธแตกต่างกัน

ที่อยู่อาศัยของชาวสตูลรูปแบบของอาคารบ้านเรือนดั้งเดิมของชาวสตูลแสดงออกถึงสถาปัตยกรรม ที่ผสมผสานระหว่างบ้านเรือนของชาวปักษ์ใต้กับรูปแบบของเมืองไทรบุรี บ้านทำจากไม้ ยกพื้นสูงประมาณ 1 - 2.5 เมตร ปล่อยให้ดินโล่งเสาเรือนจะมีฐานรองรับ ภาษาปักษ์ใต้เรียก “ตีนเสา” ทำจากหิน หรือคอนกรีตสำเร็จรูป เสาเรือนจึงไม่ฝังลงในดินการสร้างบ้านแบบใช้ดินเสาเป็นรูปแบบการสร้างบ้านสมัยก่อน ปรากฏให้เห็นทั่วไป เช่น แบบบ้านในจังหวัดพัทลุง ตรัง สงขลา และนครศรีธรรมราช แต่ปัจจุบันนี้หาได้ค่อนข้างยาก เพราะมีการรื้อถอน แล้วสร้างบ้านแบบสมัยใหม่ขึ้นแทน

ภาษาจังหวัดสตูลประกอบด้วยกลุ่มชน 2 วัฒนธรรมได้แก่ ชาวมุสลิมไทยมีเชื้อสายมลายูเดิม บางส่วนยังใช้ภาษามลายูในชีวิตประจำวัน กับชาวไทยพุทธซึ่งมีความสัมพันธ์กับเมืองนครศรีธรรมราช พัทลุง สงขลา และตรังมาแต่อดีต เนื่องจากว่า เมืองสตูลตกอยู่ภายใต้การปกครองนครศรีธรรมราชมายาวนาน จึงได้รับอิทธิพลด้านภาษาไทยท้องถิ่นภาคใต้ จนกลายเป็นลักษณะเด่นประการหนึ่งของจังหวัดนี้ คือ ชาวไทยมุสลิมส่วนใหญ่พูดภาษามลายูไม่ได้ ทุกวันนี้ยังคงหลงเหลืออยู่ไม่กี่ท้องที่ ที่ชาวไทยมุสลิมนิยมใช้ภาษามลายูในชีวิตประจำวัน ได้แก่ ตำบลเจ๊ะบิลัง ตำบลตำมะลัง ตำบลปยู ตำบลบ้านควน และตำบลฉลุงบางหมู่บ้าน

การแต่งกายของชาวไทยมุสลิมในจังหวัดสตูล มีลักษณะคล้ายคลึงกับมุสลิมจังหวัดอื่นๆ ผู้ชายนิยมนุ่งโสร่ง หรือที่เรียกว่า “ปาแลกัต หรือ ปาลีกัต” เสื้อที่สวมอาจใช้เสื้อเชิ้ตแขนยาวหรือ เสื้อแขนกระบอก ตัดด้วยผ้าแพร หน้าอกผ้าลึกลงมาถึงกลางอก เรียกเสื้อแบบนี้ว่า “ตะโละบลางา” สวมหมวกกลมสีขาว หรือหมวก “ซอเงาะ” สีดำ สำหรับผู้ชายมุสลิมที่มีเชื้อสายเจ้าเมือง หรือฐานะดี จะสวมกางเกงขาบานทำจากผ้าแพร หรือผ้าเนื้อนุ่มอย่างดี เวลานุ่งจะใช้พันทบเอาไว้ สวมเสื้อตะโละบลางา สวมหมวกซอเงาะที่สีเข้ากับชุด บางครั้งอาจใช้ผ้าพันศีรษะ หรือ “ตะงูโละ” แทนหมวกการใช้ผ้าพันศีรษะจะแตกต่างกันตามฐานะ และตระกูลบางครั้งผู้แต่งอาจเหน็บกริช

ส่วนสตรีนิยมนุ่งผ้าปาเต๊ะ สวมเสื้อแขนยาวทรงกระบอก ตัวเสื้อยาวถึงใต้สะโพก ผ่าอกถึงกลางลำตัว เรียกว่าเสื้อ “กะบายาลาโปะ” หรือกะบายาแบบตัวยาว หากตัวเสื้อสั้นถึงกลางสะโพก ผ่าอกตลอดเรียกว่า “กะบายาแปะ” สมัยก่อนนิยม ใช้กระดุมทำด้วยทองคำ ทำเป็นรูปดอกไม้ รูปผีเสื้อ กลัดติดไว้ 5 เม็ด มีสร้อยทองร้อยติดไว้ทุกตัว เรียกกระดุมนี้ว่า “เกรอซัง” หรือ

“กรอซัง” จึงมีชุดแต่งกายแบบ “กรุง” และ “บันดุง” นอกไปจากชุดกะบายาลาโปะ แต่ทุกวันนี้สตรีมุสลิม นิยมแต่งกายแบบมิดชิดตามหลักศาสนา ที่เรียกว่า “ชุดฮีญาบ” ซึ่งเป็นชุดหลวมๆ มีผ้าคลุมศีรษะ ถึงหน้าอก สวมรองเท้ายาง ถุงเท้า ด้วยมักเห็นสตรีแต่งกายชุดฮีญาบ ในชีวิตประจำวัน

อาหารการกินในชีวิตประจำวันของชาวสตูล มีลักษณะคล้ายคลึงกับอาหารในภาคใต้ทั่วไป เพราะผลผลิตทางการเกษตร ซึ่งนำมาใช้ปรุงอาหารนั้นเหมือนกันเป็นส่วนใหญ่ อาหารพื้นเมืองของชาวสตูล มีรสชาติที่โดดเด่น เป็นเอกลักษณ์ มีการผสมผสานทางวัฒนธรรมระหว่างชาวไทยมุสลิม กับชาวไทยพุทธ จึงก่อเกิดวัฒนธรรมด้านอาหารการกินที่หลากหลาย มีให้เลือกลิ้มชิมรสมากมาย ได้แก่ อาหารคาว ได้แก่ แกงกุ่มหมา แกงป๋จรี แกงตอแมะ แต่งจิ้ม อาจัต หรืออาจาด และ รอยะ หรือปัสมอสเป็นอาหารว่าง เครื่องปรุงมีหลายอย่าง เช่น สับปะรด แต่งกวา มันแกว หันเป็นชิ้นๆ แล้วราดด้วยน้ำแกง ส่วนอาหารประเภทของหวาน ที่ชาวมุสลิมนิยมทำขึ้นตามเทศกาล หรือในชีวิตประจำวันที่เป็นเอกลักษณ์ของชาวสตูล ขนมบูตู ขนมลอปะเป๊ะ ขนมโรตีกาปาย ขนมบูตะ และขนมแป้งกั๊ง

วัตถุประสงค์ที่ 3 จากการศึกษาอิทธิพลของวัฒนธรรมอาหารมุสลิม ต่อสังคมมุสลิมในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสตูล โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก และสังเกตอย่างมีส่วนร่วม โดยลงพื้นที่ ผู้วิจัยทำการสำรวจใน 3 ด้านด้วยกัน คือ ภาษา การแต่งกาย และอาหารซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

1. วัฒนธรรมทางด้านภาษา

อิทธิพลของวัฒนธรรมอาหารทางด้านภาษาสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภท

1.1 อักษร

ยาวีเป็นคำที่ใช้เรียกอักษรภาษามลายูที่เขียนด้วยอักษรอาหรับ มาจากคำว่า “ญาวะฮฺ” ซึ่งชาวอาหรับใช้เรียกเกาะสุมาตรารวมทั้งคาบสมุทรมลายู ดังปรากฏในตำราอาหรับหลายเล่ม อาทิ มุอญิม อัลบุลดาน (Mu‘jam al-Buldān) ของท่านยาคุต ตักวีม อัลบุลดาน (Taqwīm al-Buldān) ของท่านอับดุลฟีตอห์ และอรรีหะฮฺ (al-Rihlah) ของอิบน์ บัฏฏูญญะฮฺ เป็นต้น จากคำดังกล่าวชาวอาหรับ ได้ใช้เรียกคนที่อาศัยอยู่ในเกาะสุมาตราที่นับถือศาสนาอิสลาม และใช้ภาษามลายู และหมายรวมถึง ผู้ที่มีสีผิวเปลือกกลมก็ถือว่า เป็นชาวชวาเช่นเดียวกัน ดังนั้นอะไรก็ตามที่เกี่ยวข้องชาวอาหรับจะเรียกดาวีทั้งหมด ดังเช่น คนยาวีภาษายาวีอักษรยาวี และกิตายาวี เป็นต้น ซึ่งชาวอาหรับได้ใช้คำๆ นี้ในความหมายของผู้คน และภาษาที่กลุ่มชนดังกล่าวใช้ โดยจะเรียกรวมๆ ว่า คนยาวีซึ่งหมายถึง คนอินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ มาเลเซีย และไทยมาจวบจนปัจจุบัน โดยเฉพาะชาวอาหรับในประเทศซาอุดีอาระเบีย

ก่อนศาสนาอิสลามจะถูกเผยแพร่ ภาษามลายูได้ใช้อักษรกวี และเทวนาครีเป็นตัวเขียน แต่หลังจากที่ศาสนาอิสลามถูกเผยแพร่ภาษาอาหรับในฐานะที่เป็นภาษาแห่งคำสอนของศาสนาอิสลาม อักษรอาหรับก็ได้ถูกนำมาดัดแปลงเพื่อใช้เป็นตัวเขียนในภาษามลายู โดยเรียกว่าอักษรยาวีโดยใช้วิธีการสองแบบ คือ

1. ยืมอักษรเปอร์เซียที่มีเสียงเหมือนกับภาษามลายู
2. ดัดแปลงอักษรใหม่โดยการเพิ่มจุด

ซึ่งอักษรที่ถูกดัดแปลงทั้งหมดมี 5 อักษร คือ ٱ ڤ ڱ ڲ ڳ โดยอักษร ڳ และ ڲ ยืมจากเปอร์เซีย ส่วน ٱ ڤ และ ڱ ดัดแปลงจากอักษรอาหรับ

1.2 คำยืม

ในด้านคำศัพท์ คำหลายคำในภาษามลายูถูกแทนที่ด้วยภาษาอาหรับ และภาษาเปอร์เซีย เนื่องจากภาษาอาหรับเป็นแหล่งข้อมูลทางวิชาการทางด้านศาสนา และองค์ความรู้ด้านอื่นๆ ที่สำคัญในภูมิภาคมาลายูในยุคอิสลามนั้นคำศัพท์เฉพาะด้านในสาขาวิชาต่างๆ ได้ถูกบัญญัติ และเขียนในภาษามลายู เป็นผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านคำศัพท์อย่างรวดเร็ว ด้วยการยืมคำศัพท์ในสาขาวิชาต่างๆ มาจากภาษาอาหรับ อาทิ วิชาอัลกรุอาน วิชาอัลหะดีษ วิชาภาษาอาหรับ วิชาอัลอะกีดะฮฺ วิชาอัลฟิกฮฺ วิชาฮัตตารีค และวิชาอัลอัคลาค ในช่วงเวลาตั้งแต่ศตวรรษที่ 13 เป็นต้นมา คำศัพท์ภาษาอาหรับหลายคำได้ถูกยืมใช้ในภาษามลายูโดยมีการปรับเปลี่ยนเสียง เพื่อให้เข้ากับเสียงในภาษามลายู จากการศึกษา คำยืมภาษาอาหรับในภาษามลายูถิ่นสตูลพบว่า ภาษาอาหรับหลากหลายคำถูกยืมใช้ ได้แก่ การตั้งชื่อสถาบันโรงเรียนเอกชน มัสยิด สำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดสตูล ซึ่งผู้ใช้มักไม่ทราบว่าคำเหล่านั้นถูกยืมมาจากภาษาอาหรับ โดยเฉพาะผู้ที่ไม่ได้ศึกษาภาษาอาหรับ เนื่องจากคำศัพท์ได้ถูกปรับเปลี่ยนให้เข้ากับระบบเสียงในภาษาถิ่นสตูล ดังหมวดหมู่ต่อไปนี้

1. คำที่เกี่ยวกับศาสนาอิสลาม และข้อบัญญัติต่าง ๆ
2. คำที่เกี่ยวกับอุทาน
3. คำที่เกี่ยวกับชื่อเฉพาะ และชื่อสถานที่
4. คำที่เกี่ยวกับการศึกษา
5. คำที่เกี่ยวกับชื่อวันเดือนปี เวลา และการคำนวณ
6. คำที่เกี่ยวกับสังคม เครือญาติ และฐานะ
7. คำที่เกี่ยวกับสิ่งของ เครื่องมือเครื่องใช้
8. คำที่เกี่ยวกับการเมือง และการปกครอง
9. คำที่เกี่ยวกับกฎหมายอิสลาม และศาลยุติธรรม
10. คำที่เกี่ยวกับสำนวน คำพูด
11. คำที่เกี่ยวกับร่างกาย และลักษณะนิสัย
12. คำที่เกี่ยวกับสุขภาพ และการแพทย์
13. คำที่เกี่ยวกับเสื้อผ้า เครื่องแต่งกาย และเครื่องประดับ
14. คำที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจ การค้า
15. คำที่เกี่ยวกับอาหาร และผลไม้
16. คำที่เกี่ยวกับประเพณี และการละเล่น

2. วัฒนธรรมทางการแต่งกาย

อิทธิพลของวัฒนธรรมอาหรับทางด้านภาษาสามารถแบ่งออกเป็น 4 ประเภท

2.1 กปิเยาะห์

หมวก Tagiya/ Taqiyah เป็นคำยืมจากภาษาอาหรับ คนไทยใช้ทับศัพท์ว่า หมวกกะปิเยาะห์ กปิเยาะห์เป็นคำที่กลายเสียงมาจากคำว่า กุฟียะฮฺ ในภาษาอาหรับ ซึ่งหมายถึง เมืองกุฟะฮฺ ในประเทศอิรัก ซึ่งถือเป็นแหล่งผลิตหมวกที่ดีที่สุดในสมัยราชวงศ์อับบาซียะฮฺ จะเห็นได้ว่าชาวอาหรับนั้นมีการสวมกปิเยาะห์ และใช้เสวียนคาดศีรษะเช่นเดียวกับที่ปรากฏในปัจจุบัน

ชื่อที่ใช้สำหรับเรียกหมวกของชาวอาหรับจะมีอยู่หลายคำด้วยกัน อาทิ อิรัก เรียกว่า กุฟียะฮฺ สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ เรียกว่า เกาะหุฟียะฮฺ โอมานเรียกว่ากุมมะฮฺ และซาอุดีอาระเบียเรียกว่า กัฟฟียะฮฺ รูปทรงของกปิเยาะห์มีหลากหลาย มีการออกแบบลวดลายต่างปักและฉลุเพื่อเป็นรูระบายอากาศให้สวมใส่สบาย หมวกกปิเยาะห์ของชาวอาหรับประเทศกลุ่มอ่าวเปอร์เซีย นิยมใช้ลายโครเชต์สีขาว สวมแบบแนบศีรษะ สำหรับกปิเยาะห์ในสำเนียงของชาวสตูลเป็นคำที่มาจากกัฟฟียะฮฺในสำเนียงของชาวซาอุดีอาระเบีย

เหตุผลในการใช้หมวกของชาวอาหรับมี 2 ประการด้วยกัน

ประการแรก ชาวอาหรับใช้กปิเยาะห์ครอบศีรษะเพื่อป้องกันความร้อน โดยเฉพาะในฤดูร้อน ความเย็นในฤดูหนาว และป้องกันฝุ่นผงโดยใช้ร่วมกับผ้าโพกศีรษะ ซึ่งเป็นเหตุผลทางสภาพอากาศ

ประการที่สอง เป็นเหตุผลทางด้านศาสนาเนื่องจากมุสลิมส่วนใหญ่นิยมสวมใส่กปิเยาะห์ในขณะละหมาดโดยเฉพาะในกลุ่มของมุสลิมอินเดีย ปากีสถานที่ถือว่าในขณะละหมาดนั้นจะต้องสวมหมวกเสมอ

การสวมหมวกกปิเยาะห์ของชาวมลายูสตูล จะปรากฏเป็น 2 กลุ่มด้วยกัน ได้แก่ กลุ่มที่ 1 ผู้รู้ เช่น โต๊ะครู อูสตาส และตะอวะฮฺ (นักเผยแพร่ศาสนา) และผู้นำศาสนา เช่น อิหม่าม คอเตบ และบิลาล ซึ่งในมุมมองของผู้รู้เกี่ยวกับการสวมหมวกเป็นสัญลักษณ์ที่ชี้ให้เห็นถึงความแตกต่างทางด้านศาสนา

กลุ่มที่ 2 บุคคลทั่วไป ซึ่งส่วนใหญ่จะสวมประกอบศาสนกิจ เช่น ละหมาด ซึ่งให้เหตุผลว่า ประการที่หนึ่ง การละหมาดจะไม่สมบูรณ์หากเส้นผมมาปิดหน้าผากในขณะเวลาสุกุต (ก้มกราบ) ดังนั้นกปิเยาะห์จึงถูกใช้สำหรับรวบผมเอาไว้ไม่ให้มาปิดหน้าผาก ประการที่สอง ความเชื่อที่ว่าสวมแล้วได้ผลบุญ เนื่องการแต่งกายตามสุนนะฮฺ (แบบฉบับ) ของท่านนบีมุฮัมมัด

2.2 ผ้าคลุมศีรษะ

ลักษณะเป็นผ้าสี่เหลี่ยมด้านเท่า มีขนาด 1.3 เมตร ใช้สำหรับคลุม หรือพันศีรษะ สำหรับชาวสตูล ผ้าพันศีรษะจะเรียกว่า “ซ็ือร็อบาน” มาจากคำว่า ซิรบานซึ่งชาวอาหรับใช้เรียก การโพกศีรษะแบบเปอร์เซีย สำหรับรูปแบบการพันที่คล้ายคลึงแบบชาวเยเมน สังเกตได้ว่าชื่อที่ชาวมลายูใช้เรียกแตกต่างไปจากชาวอาหรับ ซึ่งโดยทั่วไปจะเรียกการโพกศีรษะว่า “อิมามะฮฺ” หรือ

“อิมามะฮฺ หะมะดานียะฮฺ” ซึ่งสามารถพบทั่วไปในกลุ่ม ผู้ที่ทำหะยี (ผ่านการประกอบพิธีหัจญ์) กลุ่ม โต๊ะครู กลุ่มผู้นำศาสนา กลุ่มตะอวะฮฺ (นักเผยแพร่อิสลาม) และกลุ่มฮาฟิซ (นักท่องจำ)

2.3 เสื้อโด้บ

โด้บ ในกลุ่มประเทศอาหรับส่วนเหนือ “ดิชดาซา” (Dishdasha) ลักษณะชุด ยาว คลุมข้อเท้าด้านหลัง ความกว้างพอสำหรับสวมหัวได้ เสื้อแขนยาว นิยมใช้ผ้าสีขาวยัดเย็บ แต่ การออกแบบปก และปลายแขนแตกต่างกันเช่น คอกลมผ้าหน้ามีภู่อ้อย คอตั้ง ปกจี๊ด ปลายแขน แบบปล่อย ปลายแขนติดกระดุมแบบเสื้อจี๊ด ส่วนชาวสตูล เรียกเสื้อชนิดนี้ว่า “โด้บ”หรือ“ยวบอฮฺ” ซึ่งเรียกตามสำเนียงของชาวอียิปต์เป็นเสื้อที่ผ่านประกอบพิธีฮัจญ์ นักศึกษาที่จบจากประเทศอาหรับ ผู้ที่ทำงานประเทศอาหรับ เจ้าของโรงเรียน โต๊ะครู และอุstad (ครูสอนศาสนาทั่วไป)

2.4 เสื้อคลุม

บิชต์ หรือมิซละหฺ เป็นเสื้อคลุมยาวผ่าหน้าตลอด ตัดเย็บโดยไม่มีแขนแต่ จะใช้ วิธีเปิดด้านข้างเอาไว้ สำหรับสอดมือออกเวลาสวมใส่ โดยจะสวมเข้าชุดกับชุดเราะฮฺ หรือ ชูมาฆ และเสวียนคาดศირชะ หรืออาจไม่ใช้เสวียนก็ได้ ซึ่งเสื้อคลุมเป็นเครื่องแสดงถึงฐานะทางสังคม แต่ สำหรับประชาชนทั่วไป มีการสวมเสื้อคลุมเฉพาะ ในช่วงเทศกาลสำคัญเท่านั้น อาทิ วันอีด พิธี แต่งงาน เป็นต้น ทั้งนี้เป็นที่นิยมเฉพาะประเทศบนคาบสมุทรอาหรับ เช่น ซาอุดีอาระเบีย โอมาน คูเวต กาตาร์ บาห์เรน เป็นต้น ชาวมลายูสตูลเรียกว่า “ญุเบาะฮฺ” ซึ่งเป็นการเรียกตามแบบชาวอียิปต์ ในจังหวัดสตูลพบเสื้อคลุมชนิดนี้ได้บ่อยมาก เฉพาะกลุ่มนักศึกษาที่จบจากประเทศที่ใช้ในพิธีแต่งงาน แต่ปัจจุบันนี้ไม่มีให้ปรากฏนัก จะมีเพียงบางมัสยิดที่นำมาใช้ สำหรับคอเต็บสวมเวลาขึ้นกล่าวคุฏบะฮฺ ในวันศุกร์

3. วัฒนธรรมทางด้านอาหาร

อิทธิพลของวัฒนธรรมอาหรับทางด้านภาษาสามารถแบ่งออกเป็น 3 ประเภท

3.1 ข้าวมันซาอุดีอาระเบีย

ข้าวมันซาอุดีอาระเบีย ชาวอาหรับจะเรียกว่า Kabsa (คับซ่า) เป็นข้าวหุงกับ เนื้อแพะ เนื้อแกะ ลักษณะของข้าวจะแห้ง และหอมเครื่องเทศมากมายนิยมนานกันมากใน ซาอุดีอาระเบีย และเป็นที่นิยมเช่นกันในคาบสมุทรอาหรับ เช่น เยเมน จอร์แดน คูเวต เป็นต้น ชาว สตูลจะเรียกข้าวชนิดนี้ว่า “ข้าวมันอาหรับ” ปรากฏในสตูลมากกว่า 40 ปี มาแล้ว โดยนักศึกษาที่ศึกษา ประเทศอาหรับ นำสูตรกลับมาในถิ่นตนต่อมากเป็นที่ยอมรับของชาวสตูล ซึ่งจัดเวลาที่มีเทศกาล เช่น งาน มัสยิด งานเมาลิด งานแต่งงาน งานเข้าสู่ันต์ งานต่างๆ และสามารถหาซื้อได้ตามท้องตลาดนัดทั่วไป

3.2 ข้าวหมกไก่

ข้าวหมกเป็นอาหาร ที่มีเอกลักษณ์อย่างหนึ่ง ในตะวันออกกลางรวมทั้งชาว มุสลิม ในประเทศต่างๆ “ข้าวหมกไก่” เดิมเป็นอาหารมุสลิมมาจากเปอร์เซีย หรืออิหร่าน แยกเปอร์เซีย กินเป็นข้าวสวยธรรมดาทำกับข้าวพวกแกงกุรหม่า เนื้อเค็ม แกงเปรี้ยว ไก่ทอด ผักดอง มานับร้อยๆ ปีแล้ว ไม่ได้เป็นอาหารพิเศษจานเดียวแต่อย่างไร ในขณะเดียวกันข้าวหมกไก่ถือเป็นท้องถิ่น ชาวสตูล

มากกว่า 45 ปี อีกทั้งนิยมกันไม่น้อยไปกว่าข้าวมันอาหรับ แหล่งที่มาของข้าวชนิดนี้ มาจากสูตรไก่ย่างจีราฟัน (มุสลิมกรุงเทพ) มาก่อนที่เรามาขายในท้องถิ่น ต่อมาคนสตูลนำสูตรไปทำไก่ทอด และข้าวหมกไก่ ซึ่งนิยมทานกันในวันสำคัญทางศาสนา เช่น วันฮารีรายอ งานรับแขกผู้ใหญ่ งานแต่งงาน และงานประเพณีต่าง ปัจจุบันหารับประทานกันได้ตามสะดวก ตั้งแต่ย่านตลาดจนถึง ภัตตาคาร ซึ่งมีทั้งแบบไก่ต้ม ไก่ทอด และไข่ต้ม รับประทานกับน้ำจิ้มที่มีส่วนผสมของพริก กระเทียม เกลือ น้ำตาล น้ำส้มสายชู รสชาติของน้ำจิ้มจะต้องกลมกล่อมทั้งสามรส ผักที่รับประทานคู่กันก็มีผักกาดหอม ผักชี และแตงกวา

3.2 ถั่วลูกไก่

ฮัมมัส, ฮุมมุส (อังกฤษ: hummus) หรือ ฮุมมุศ (อาหรับ: **حُمُّص**) แหล่งกำเนิดจากอียิปต์ และชาม หรือซีเรียปัจจุบัน เป็นอาหารประเภทจิ้ม ทำจากถั่วลูกไก่ ปัจจุบันฮัมมัสเป็นที่นิยมทั่วตะวันออกกลาง (รวมทั้งตุรกี และแอฟริกาเหนือ) และในรายการอาหารตะวันออกกลางทั่วโลก สำหรับฮัมมัส เป็นอาหารประเภทที่ปรากฏ ในสตูลมีที่มาจากนักศึกษาที่จบจากอาหรับ แล้วนำสูตร เช่นเดียวกับข้าวมันอาหรับ แล้วมาปรุงปรับให้เข้ากับรสชาติอาหารท้องถิ่น จิ้มกับโรตีสั่งทำกินเฉพาะพบปะในกลุ่มนักศึกษาต่างประเทศ และครอบครัวเท่านั้น ไม่มีแพร่หลายประปราย จึงไม่ค่อยเป็นที่รู้จักโดยผู้คนที่ทั่วไปนัก

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

1. ลักษณะการยืมคำจัดเป็นวัฒนธรรมทางภาษา เกิดขึ้นภายใต้บรรยากาศของการสัมผัสภาษา ซึ่งมาจากบุคคลบางกลุ่มที่พูดได้สองภาษาขึ้นไป และสามารถใช้ภาษาทั้งสองสื่อสารไปมา เช่น กรณีของผู้ที่เดินทางไปศึกษาที่ประเทศอาหรับ และใช้ชีวิตอยู่เป็นเวลานาน สามารถสื่อสารภาษามลายูถิ่น ภาษาไทยถิ่น และภาษาอาหรับสลับไปมาได้ ส่วนปัจจัยที่ก่อให้เกิดคำยืม มีทั้งปัจจัยจากตัวภาษาเอง และปัจจัยทางสังคม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยในการยืมคำของคาร์เมล เฮียะลีเฮียะ (Carmel Heah Lee Hsia, 1989 : 14-16) ที่ได้แบ่งปัจจัยที่ก่อให้เกิดการยืมคำว่ามีทั้งปัจจัยที่เกิดจากตัวภาษา และปัจจัยทางสังคม โดยปัจจัยจากตัวภาษานั้น เกิดจากความถี่ในการปรากฏของคำ ซึ่งคำศัพท์ที่มีความถี่ในการปรากฏสูง และมีการใช้บ่อยจะมีการยืมได้ง่าย ดังพบได้จากกระบวนการสอน หรือบรรยายวิชาการศาสนาตามมัสยิด หรือสถานศึกษาต่างๆ ที่ผู้สอนมักใช้คำศัพท์ภาษาอาหรับซ้ำๆ กัน

สำหรับปัจจัยทางสังคม เป็นปัจจัยที่อยู่นอกเหนือจากปัจจัยของตัวภาษา เกิดจากศักดิ์ศรีของทั้งสองภาษาที่เกิดการสัมผัสกัน นั่นคือ ภาษาอาหรับมีศักดิ์ศรีเหนือกว่าภาษามลายูถิ่นสตูล เนื่องจากเป็นภาษาของอัลกุรอาน และเป็นภาษาที่ใช้เขียนตำราศาสนา จึงทำให้ภาษามลายูถิ่นสตูล ยืมคำจากภาษาอาหรับมาใช้ นอกจากนี้ทัศนคติที่มีต่อภาษายังเป็นอีกสาเหตุหนึ่ง ที่ก่อให้เกิดการยืมคำ เช่น ความรู้สึกที่ภาษาอาหรับน่าจะดีกว่า ภาษามลายู สำหรับเรียกแทนความหมายบางอย่าง หรือแสดงความรู้ความสามารถ ในการใช้ภาษาต่างประเทศของตน ซึ่งในกรณีนี้ ผู้วิจัยพบว่า ผู้ที่สำเร็จการศึกษาจากประเทศอาหรับ มักใช้คำภาษาอาหรับ ในการสนทนากันมากกว่าบุคคลทั่วไป

เช่น มักใช้คำสรรพนามบุรุษที่ 1 อะนา (ผม) บุรุษที่ 2 อันตา (คุณ) และกัยฟาฮาหลัก (คุณสบายดีไหม บ่อยครั้ง

2. ลักษณะการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม ส่วนใหญ่ของชาวมุสลิมมลายูสตูล เป็นการเปลี่ยนความหมายของวัฒนธรรมอาหรับ เช่น วัฒนธรรมการแต่งกายของชาวอาหรับ เกิดจากปัจจัยของสภาพภูมิอากาศที่ผู้คนที่อาศัยอยู่บนคาบสมุทรอาหรับ ต้องแต่งกายมิดชิด เพื่อป้องกันร่างกายจากอันตรายของแสงอาทิตย์ และฝุ่นทรายต่างๆ แต่หลังจากสภาพสังคมเปลี่ยนไป การพัฒนาประเทศก้าวหน้า ชาวอาหรับก็มีการปรับการแต่งกายของตน ในรูปแบบที่ทันสมัยมากขึ้น ดังนั้นไม่ว่าบุคคลทั่วไป หรือนักการศาสนาอิสลามก็แต่งกายเหมือนกัน แต่สำหรับชาวสตูลการแต่งกายแบบชาวอาหรับเป็นเครื่องหมายของผู้ที่มีความรู้ทางศาสนา ซึ่งการใช้หมวกกปิเยาะห์เป็นเครื่องหมายทางศาสนา การใช้ผ้าพันศีรษะเป็นเครื่องหมายของผู้ผ่านการประกอบพิธีหัจญ์ ลักษณะการยอมรับวัฒนธรรมอาหรับของสังคมมลายูสตูล ซึ่งเดิมเป็นการรับเอาวัฒนธรรมของชาวอาหรับมาใช้โดยทางอ้อม ปัจจุบันรับมาโดยตรง อาทิ หมวกกปิเยาะห์ เสื้อโด้บ ซีอริอบาน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมของพระยาอนูมาน ราชชน (2515 : 65) กล่าวว่า การเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรม ไม่ว่าจะแรงใดลักษณะใด จะเป็นอย่างเชื่องช้า หรือรวดเร็ว ก็ขึ้นอยู่กับ การสร้างสรรค์วัฒนธรรม (Acculturation) คือ การที่วัฒนธรรมต่างสังคมมากระทบกันว่าจะมีมากหรือน้อย และมีความรุนแรงเพียงใด

3. วัฒนธรรมการแต่งกายแบบอาหรับ มีส่วนสำคัญในการสร้างค่านิยมทางด้านการแต่งกายของกลุ่มผู้นำศาสนาส่วนใหญ่ โดยเฉพาะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดต่าง ๆ มักนิยมสวมเสื้อสูททับ เสื้อโด้บแทนการสวมมิซละห์ ซึ่งเป็นการแต่งกาย ในแบบของชาวเยเมน ปัจจุบันการแต่ง ในลักษณะนี้ได้กลายเป็นเครื่องแบบของผู้นำศาสนา และสร้างความน่าเชื่อถือ ในแง่ของศาสนาอิสลาม

4. กระบวนการยอมรับวัฒนธรรมอาหรับเกิดจาก โต๊ะครู หรือผู้รู้ทางด้านศาสนาอิสลามเป็นแรงบันดาลใจ เนื่องจากโต๊ะครูเป็นผู้นำทางจิตวิญญาณของสังคม ซึ่งสอดคล้องกับผ่องพันธุ์ มณีรัตน์ (2521 : 131) ที่กล่าวว่า อิทธิพลของบุคคลเป็นปัจจัยสำคัญในการตัดสินใจยอมรับวัฒนธรรม โดยเฉพาะบุคคลที่มีตำแหน่งสูงจะมีความสำคัญมาก ดังนั้นโต๊ะครู หรือผู้รู้ทางด้านศาสนาอิสลามจึงมีผลอย่างยิ่งต่อการตัดสินใจยอมรับ ลักษณะของวัฒนธรรมอาหรับในสังคมมลายูเป็นวัฒนธรรม เกิดจากศาสนาอิสลาม จึงไม่ก่อให้เกิดการต่อต้านทางวัฒนธรรม เช่น การใช้หมวกกปิเยาะห์ของชาวมลายูสตูล ส่วนใหญ่จะใช้เนื่องด้วยเหตุผลทางด้านศาสนาเป็นหลัก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจอร์จัน บัวแก้ว และคณะ, (2549 : 33) นอกจากนี้ชาวบ้านทุกๆ ไปมักเข้าใจว่า ผู้ที่แต่งกายด้วยชุดโด้บ และพันศีรษะ มักเป็นผู้มีความรู้ด้านศาสนาอิสลาม และเป็นผู้เคร่งครัดในหลักการศาสนาอิสลาม คนในหมู่บ้านมักไปสอบถามปัญหาศาสนาจากผู้ที่ยอมรับแต่งกายด้วยชุดอาหรับ ทั้ง ๆ ที่บุคคลนั้น ไม่ได้เป็นผู้รู้ด้านศาสนาอิสลาม

5. จังหวัดสตูลมีสองลักษณะวัฒนธรรมได้แก่ วัฒนธรรมไทยมุสลิม และไทยพุทธ ซึ่งทั้งสองวัฒนธรรมนี้ จะเป็นวัฒนธรรมที่แสดงให้เห็นถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนที่มีความสัมพันธ์กัน นอกจากนั้น ลักษณะทางภาษาของจังหวัดสตูลว่า “จังหวัดสตูลมีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดตรัง พัทลุง สงขลา และรัฐปะลิสของประเทศมาเลเซีย ทำให้จังหวัดสตูลได้รับวัฒนธรรมทาง

ภาษาต่างจากกลุ่มชนต่างๆ ภาษาไทยถิ่นใต้จังหวัดสตูล จึงมีลักษณะประสมประสานกันระหว่างของกลุ่มชนหลายกลุ่ม ได้แก่ ชาวไทย ชาวมลายู และชาวเล เป็นต้น และที่มีลักษณะโดดเด่นมากคือ การประสมประสานกันระหว่างภาษาไทยถิ่นใต้จังหวัดสตูล กับภาษามลายูถิ่นที่รู้จักกันในนาม “ภาษาสำสาม”

5.3 ข้อเสนอแนะ

ผลจากการวิจัยเรื่อง อิทธิพลของวัฒนธรรมอาหารต่อสังคมมุสลิมในเขตอำเภอเมืองจังหวัดสตูลมีข้อเสนอแนะในการวิจัยดังนี้

1. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบอิทธิพลของวัฒนธรรมอาหาร และวัฒนธรรมชาวพุทธ ต่อสังคมมุสลิมในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสตูล
2. ควรมีการศึกษาถึงอิทธิพลของวัฒนธรรมอาหารต่อสังคมมุสลิมในจังหวัดอื่นๆ ของประเทศไทย
3. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างวัฒนธรรมชาวไทยพุทธกับวัฒนธรรมชาวไทยมุสลิมในจังหวัดสตูล เพราะจังหวัดสตูลมีสองลักษณะวัฒนธรรมเด่นๆ ได้แก่ วัฒนธรรมไทยมุสลิม และวัฒนธรรมไทยพุทธ เพื่อจะได้ทราบถึงวิถีวัฒนธรรมที่แตกต่างกันในบริบทสังคมพหุวัฒนธรรม
4. ควรมีการศึกษาถึงลักษณะภาษาถิ่นในจังหวัดสตูล ซึ่งภาษาถิ่นที่โดดเด่นคือ ภาษาไทยถิ่นใต้ และภาษามลายูถิ่น เพื่อทราบความเป็นมาและความสัมพันธ์กันของภาษาถิ่นต่างๆ ในจังหวัดสตูล
5. ควรศึกษาถึงประวัติศาสตร์การเปลี่ยนแปลงทางด้านวัฒนธรรมภาษา การแต่งกาย การกีฬา ฯลฯ ของศาสนิกต่างๆ ในจังหวัดสตูลจากอดีตจนถึงปัจจุบัน